

SAMENVATTING

Internationale Uitwisseling van Werkneemsters uit de Textiel- en Maquilasector

7-8 mei 2016

Doel van de Uitwisseling: Het versterken van kennis en vaardigheden rondom strategieën voor het opbouwen van organisaties op de werkplek vanuit een gender-benadering, versterking van vrouwelijk leiderschap in bestaande vakbonden en werknemers organisaties, het formuleren van een strategie voor internationale solidariteit.

Deelnemers: werknemers uit Honduras (6), Mexico (3), Guatemala (8)

Organisaties: CEADEL Guatemala, CODEMUH Honduras, RMS Mexico, FNV Nederland

◆ FNV Nederland

Belangrijk resultaat: Binnen de vakbond en binnen het ledenparlement zijn vrouwennetwerken opgezet. De vrouwen hebben geleerd om zich te organiseren en hun eisen te formuleren als zijnde vrouwen. Er is een sectoroverstijgend netwerk waarbinnen ze zich organiseren en strijden voor hun eigen doelen zonder dat mannen zich ermee bemoeien. Seksistische opmerkingen vormen altijd een obstakel, daarom hebben de vrouwen een workshop gehouden om te leren op een adequate manier te reageren op zulke opmerkingen. Dit heeft een positieve uitwerking gehad tijdens de vergaderingen waaraan ze daarna hebben deelgenomen.

Terugslag: De “economische crisis” en de bezuinigen in de gezondheidssector en het feit dat er wordt verwacht dat vrouwen de zorg voor hun familieleden op zich nemen heeft geresulteerd in meer taken voor vrouwen. Er is sprake van meer werkloosheid in sectoren waar vooral vrouwen werkzaam zijn (gezondheidszorg, educatie). De bezuinigen in de gezondheidssector hebben tot resultaat dat mensen meer zorgtaken krijgen binnen de familie, wat vaak nog steeds wordt gezien als vrouwentaken. Het is een vicieuze cirkel want dit alles heeft tot gevolg dat de druk op vrouwen stijgt omdat ze meer zorgtaken krijgen wat op zijn beurt weer resulteert in dat vrouwen minder buitenshuis gaan werken waardoor hun economische positie verzwakt. Apart daarvan verdienen vrouwen vaak nog steeds minder dan mannen ook al doen ze hetzelfde werk.

◆ Guatemala Ceadel/AMUCV/AI

Belangrijk resultaat: Ze hebben een vakbond opgezet in de maquila KoaModas. Resultaat daarvan was dat de vrouwen ontslagen werden maar later werden ze opnieuw aangenomen. De trainingen waaraan ze hebben

deelgenomen hebben er voor gezorgd dat de angst om zich te organiseren is verminderd.

Obstakels: Ze hebben te maken gehad met doodsbedreigingen en pogingen tot ontvoering wat veel stress en angst heeft opgeleverd. Ze worden op de werkvloer agressief benaderd als vrouwen, ook het racisme dat zich voordoet eist een emotionele tol.

Terugslag: Na het ontslag vanwege het opzetten van de vakbond is men opnieuw aangenomen maar het bedrijf heeft de achterstallige salarissen niet uitbetaald en de werkneemsters wordt niet de rechten gegarandeerd zoals de wet ze voorschrijft. Ze worden als "rebellens" afgeschilderd en de bazen hebben zo hun strategieën om het de vrouwen moeilijk te maken. Ze zeggen altijd dat er geen geld is. Idee is om de repressie van de vakbond bij KoaModas op te pakken in een campagne.

◆ Mexico RMS MUSAS

Belangrijk resultaat: Het is RMS gelukt om de vrouwen in de maquilas te organiseren en te zorgen dat ze een eerlijk loon verdienen door middel van onderhandelingen. Ze weten nu wat hun rechten zijn als vrouwen en als werkneemsters en ze hebben contacten met advocaten en andere organisaties.

Terugslag: Vroeger was er een vakbond in de maquila, nu is het bedrijf omgevormd tot een zogenaamd collectief waarin de vrouwen als zelfstandigen aan de slag zijn. Zij zijn dus eigenlijk hun 'eigen baas'. De vakbond is hierdoor verdwenen. De werkneemsters hebben helemaal geen rechten meer omdat ze "socias" zijn, wat in de praktijk zoveel wil zeggen als een soort ZZPer, dus worden er geen sociale lasten afgedragen.

◆ CODEMUH Honduras

Belangrijk resultaat: CODEMUH is een op nationaal en internationaal niveau erkende organisatie, vanwege haar werk op het gebied van gezondheid en de strijd van vrouwen. Het is CODEMUH gelukt om het thema gezondheid op de agenda van de vakbonden en het ministerie van arbeid te krijgen. Ze hebben 3 rechtszaken gewonnen waarbij het ging om het uitbetalen van de lonen en sociale lasten van werkneemsters. De strijd richt zich op het verkrijgen van een stabiele arbeidssituatie voor vrouwen. Met name gaat het CODEMUH om het verbeteren van de gezondheidssituatie op de werkvloer aangezien dit thema haast niet gedekt is binnen de arbeidswetgeving. Het gaat dan om zaken als ziekewet of arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.

Obstakels: De angst van vrouwen om zich te organiseren en om lastig gevallen te worden op straat zijn belemmeringen voor vooruitgang. Ook het feit dat met de huidige regering de wetgeving wat betreft gezondheid op de werkvloer verslechtert maakt de situatie moeilijker.

Arbeidsgerelateerde problemen van de vrouwen in de verschillende landen:

- Met de vorming van **collectieve bedrijven** in Mexico is de gehele arbeidssituatie in de maquilas veranderd. Er moet een nieuwe manier gevonden worden om zich te organiseren om dezelfde sociale lasten te garanderen als voordat de bedrijven collectieven werden. De werkneemsters wordt verteld dat ze partners zijn, maar de winst wordt niet met hen gedeeld. In Italië is sprake van een zelfde trend. Het land produceert veel goedkope kleding en veel van de bedrijven zijn in handen van Chinezen. De werkneemsters moeten de machines zelf kopen en vormen een bedrijfje opzich (ZZPer). Ze hebben geen zekerheden. Het feit dat in Mexico de maquilas tegenwoordig worden opgezet als cooperaties of collectieve bedrijven is een manier om uitbuiting te maskeren aangezien er zo geen sociale lasten voor de werknemers betaald hoeven te worden.
- In de drie landen is veel sprake van **onderdrukking van de sociale strijd**, zelfs de grootste vakbonden worden onderdrukt. Wanneer de werknemers proberen zich te organiseren om op te komen voor hun rechten lopen ze het risico te worden ontslagen of agressie en intimidatie te ondervinden.
- Het moet erkend worden dat de arbeidsters in de maquilas te maken hebben met **arbeidsgerelateerde ziektes** vanwege het gebruik van chemische stoffen, de repetitieve handelingen en de afwezigheid van beschermingsmiddelen op de werkvloer. Dit levert grote problemen op aangezien het bedrijf de medische kosten bij ziekte van werkneemsters niet op zich wil nemen terwijl de inschrijving in de ziektekostenverzekering vaak ook niet of niet goed geregeld is. Enkele van de werkgerelateerde aandoeningen die zich voordoen zijn: carpaal tunnel syndroom, vermoeidheid, allergieën, reumatische aandoeningen, rugpijn, verlies van het gezichtsvermogen, pijn in de nek, gastritis en infecties van de urinewegen. Ook hebben de vrouwen last van pijn in het hele lijf vanwege het langdurige zitten in dezelfde positie op houten bankjes zonder leuning.
- In de verschillende landen heeft men te maken met **leeftijdscriminatie**. In de maquila wordt je niet aangenomen als je boven de 25-30 jaar bent, in Nederland wordt het vanaf 45-50 jaar moeilijk om een nieuwe baan te vinden. Deze situatie lijkt zich meer voor te doen bij vrouwen dan bij mannen. Daarbij

komt dat het bij nieuwe banen steeds minder voorkomt dat een vast contract wordt aangeboden. Er wordt veel gewerkt met 0-uren contracten waarbij minder sociale zekerheden gedekt zijn.

•De **angst om zich te organiseren** in de maquilas. Vrouwen die een vakbond hebben proberen op te zetten in de maquila hebben te maken gekregen met achtervolging, discriminatie, ontslag, agressie en zelfs seksueel geweld. Veel van het werk van het opzetten van een vakbond moet ondergronds gebeuren totdat de organisatie sterk en groot genoeg is om publieke acties te ondernemen.

•De vrouwen in de maquilas in Midden Amerika (maar ook in de bedrijven in Nederland) hebben te maken met **discriminatie en onderdrukking door hun mannelijke collega's en bazen**, inclusief arbeidsgerelateerde en seksuele intimidatie. "*Onze jongere collega's zeggen dingen als "jullie functioneren niet meer", "jullie zijn gerecycled door de fabriek", "schiet een beetje op: beweeg je zoals je je gisteravond bewoog"*". De druk is heel hoog omdat de dagelijkse targets gehaald moeten worden, daardoor heerst er een agressief machoklimaat op de werkvloer. Intimidatie tussen mannen onderling komt ook voor in de gehele productielijn.

Voorstellen voor gezamenlijke acties:

- Duidelijke vormen van communicatie opzetten zodat we elkaar kunnen ondersteunen tussen de verschillende organisaties en landen;
- Informatie delen (onderzoek);
- Solidariteit en druk uitvoeren voor de werknemers wiens rechten hen ontzegt worden, zoals het geval van Josefa die ontslagen werd maar later opnieuw aangenomen;
- Deelname aan conferenties om internationale allianties te versterken;
- Gezamenlijke acties ondernemen;
- Een groep opzetten binnen een van de sociale media om informatie te delen over de situatie van werknemers en hun acties; weblog
- Onderzoek doen met focus op rechten in het algemeen en/of de gezondheidssituatie van vrouwen;
- Psychologische ondersteuning zodat vrouwen hun zelfvertrouwen versterken en zich kunnen verdedigen tegenover hun bazen;
- Het patriarchale systeem afbreken;
- Een culturele verandering bewerkstelligen voor kinderen;
- Van huis uit verantwoordelijkheden verdelen over kinderen van beide seksen;
- Vanuit de vakbonden actie ondernemen om de solidariteit onderling te versterken: onze plaats als vrouwen innemen binnen de vakbond;
- Als vrouwen niet de mannelijke werk- en overlegvormen reproduceren (de vrouwelijke opzichters zijn vaak de hardste schreeuwsters);
- Rechten verdedigen door middel van kunst en muziek en publieke acties op verschillende plekken om bewustwording te creëren bij het publiek;
- **GEORGANISEERDE VROUWEN ZULLEN NOOIT WORDEN OVERWONNEN**

Concreet is er voorgesteld om de volgende stappen te nemen:

- Op 28 mei (internationale dag van de gezondheid van vrouwen) gaat er een communiqué vanuit het netwerk om aandacht te vestigen op de schending van gezondheidsrechten van vrouwen in de maquilas;
- Er wordt een gezamenlijke weblog opgezet waar filmpjes, campagnes, acties en informatie worden gedeeld;
- Op 7 oktober (decent work day) zullen we samen een actie uitvoeren in de vier landen die het thema precair werk van vrouwen onder de aandacht brengt. Idee: ballonnenactie.
- Internationale solidariteit en druk zetten vanuit Nederland op merken en bedrijven in verband met onterechte ontslagen.